

KOPER ▶ V Pokrajinskem arhivu so predstavili evropska arhivistična projekta

Trud arhivarjev na spletu

Mednarodna arhivistična projekta FIDA (Fiume, Istria, Dalmacia Archivi) in SIDA (Serenissima, Istria, Dalmacia Archivi), ki ju vodi društvo *Societa dalmata di storia patria* iz Rima, sta k sodelovanju pritegnila tudi pokrajinska arhiva v Novi Gorici in Kopru. V slednjem so predstavili plod nekajletnega truda številnih raziskovalcev in arhivarjev, med katerimi je tudi Koprčanka Valentina Petaros Jeromela. FIDA zajema državne arhive, SIDA pa nedržavne arhive, med katere spadajo tudi cerkveni.

Predstavniki društva *Societa dalmata di storia patria* Bruno Crevato-Selvaggi pojasnjuje, da gre pri FIDI za širok znanstveno raziskovalni projekt, ki si ga je zastavila rimska ustanova, katere korenine segajo v Zadar, kjer je bila ustanovljena leta 1926, danes pa ima sedež v Rimu: "Projekt se ukvarja s popisom in spletno predstavitev arhivskih fondov, dokumentov, ki so jih ustvarile 'ma-

gistrature' - uradi italijanskih predunitarnih držav ali kraljevine Italije, torej predvsem za časa Benetk, pa tudi v francoskem, avstrijskem obdobju in italijanskem obdobju do leta 1945."

Dokumente danes hranijo v slovenskih, hrvaških in črnogorskih arhivih. V Sloveniji te fonde, ki so večinoma pisani v latinščini ali italijanščini, najdemo v dveh ljubljanskih, v novogoriškem in ko-

prskem arhivu ter v piranski podružnici slednjega. "Cilj našega projekta je, da bi zainteresirani raziskovalci vsega sveta lahko izvedeli za te fonde," pojasnjuje Crevato-Selvaggi. "Naše delo je, da jih opišemo in opremimo s podatki po normativih ISAD (International Standard Archive Description), ki jih priznava mednarodna arhivistična skupnost."

Projekt poganjajo sredstva, pridobljena na podlagi posebnega italijanskega zakona, nastaja pa v sodelovanju s posameznimi arhivi. Pri projektu, ki so ga leta 2003 uradno predstavili slovenski vladi oziroma veleposlaniku v Rimu, so sodelovali različni raziskovalci, med njimi pa Crevato-Selvaggi izpostavlja mlade pripadnike italijanske skupnosti, kot je Valentina Petaros Jeromela, ki je fonde popisovala tudi v Kopru, medtem ko je novogoriške popisoval njen kolega z Reke. Diplomirana filologinja iz Kopra je tudi svobodna arhivarka, ki je poleg koprskih popisovala tudi fonde v Zadru in Šibeniku, kamor se v kratkem vrača nadaljevati delo.

Valentina Petaros Jeromela poudarja, da je za raziskovalce, ki bodo uporabljali spletno stran www.fida-sida.it, pomembno vedeti, kako je določen fond razdeljen: "Včasih se namreč zgodi, da je razdeljen na več lokacij: del hranijo v Zadru, del v Zagrebu in del v Trstu. Doslej smo na grobo zbrali vse podatke, kaj se vse nahaja po arhivih. Šele zdaj bomo začeli zbirati najbolj zanimive fon-

Bruno Crevato-Selvaggi, Nada Čibej in Valentina Petaros Jeromela

de, ki jih bomo natančno popisali in na spletu dali na voljo vsem, ki jih bodo morebiti v prihodnosti potrebovali pri svojih raziskavah."

Spletna stran je v štirih jezikih: italijanščini, slovenščini, hrvaščini in angleščini. "Na ta način na spletu ne objavimo fondov, torej posameznih arhivskih dokumentov, saj bi bilo to nemogoče, temveč sporočamo raziskovalcem, kaj se v njih nahaja in kje jih lahko dobijo. Šele nato raziskovalec pride, na primer, v Koper in tu sam preuči vsebino," še pojasni Bruno Crevato-Selvaggi.

Mag. Nada Čibej, direktorica koprškega Pokrajinskega arhiva, dodaja, da je njihova ustanova prva

nudila predvsem vpogled v gradivo, iz česar se je kasneje rodilo nekakšno sodelovanje. Iz koprškega arhiva so pomoč projektu nudili predvsem Zdenka Bonin, arhivarka in direktorica piranske enote pokrajinskega arhiva, in Mirjana Kontestabile Rovis, prav tako arhivarka in predsednica Arhivskega društva Slovenije. Pomen sodelovanja za Pokrajinski arhiv Koper Čibejeva povzema: "S tem, ko se na tej mednarodni spletni strani nahajajo tudi podatki in evidence o gradivu iz koprškega arhiva, smo uporabnikom gotovo širše dostopni. Podatki pa se bodo sproti še posodabljali, kar je tudi smisel projekta." MAJA PERTIČ

Pogled v koprski arhiv

TRST ▶ Razstava fotografij Blaža Zupančiča v Narodnem domu

Dvoje imen, ena forma in več sporočil

V tržaškem Narodnem domu so predsinočnjim odprli fotografsko razstavo *Abeceda*. Projekt fotografa Blaža Zupančiča predstavlja zanimivo srečevanje fotografskega medija in jezika, s svojim sporočilom pa opozarja na vrednote večkulturnosti. Letos junija bo namreč minilo 90 let od požiga Narodnega doma. Milan Pahor, ravnatelj tržaške Narodne in študijske knjižnice, pa opozarja, da je ta, za slovensko prisotnost v Trstu tako pomembna stavba, Slovincem vrnjena le simbolno.

"Fotografska razstava *Abeceda* vsebuje in nam posreduje neštete informacije, koncepte, ideje, mnenja in duševna počutja, ki nam jih avtor skuša ponuditi. Dokaj neobičajno pa je, da nastajajo ob srečanju svetov fotografske umetnosti in jezika. Vredno je izpostaviti jezikovno dvojezičnost podnaslovov, enojezičnost forme in večjezičnost sporočilnosti," je Robi Jakomin v torek predstavil razstavo fotografij Blaža Zupančiča v tržaškem Narodnem domu.

Abeceda - alphabet, bos-barfuß, zobna ščetka - zahnbürste, Žižek Slavoj - to je le nekaj naslovov osemindvajsetih razstavljenih črno-belih fotografij. "Ob iskanju motivov o počutju, zdravju, predvsem pa o človeku, sem zajel vse črke, tako slovenske kot nemške in za vsako poiskal motiv, ki se v obeh jezikih začne na isto črko. Poseben problem predstavljajo slovenske črke, ki

jih nemščina nima (č, ž, š) in tiste, ki jih ni v slovenščini (w, q, x, y). V teh primerih sem se zatekel k tujkam, imenom ali pa k izgovorjavi", je Blaž Zupančič predstavil koncept svojega razstavnega projekta.

Izložbeno okno večkulturnosti

Gostovanje Zupančičeve razstave v Trstu je pripravilo tržaško Društvo za umetnost KONS. V njegovem imenu je predsednik Rado Jagodič odprl razstavo in napovedal povratno gostovanje članov Konsa čez nekaj tednov v Ljubljani. Jakomin, ki vodi tudi Slovenski informacijski center - v pritličju Narodnega doma so ga spet odprli po šestih letih -, si želi, da bi razstavno kongresni prostor, ki ga upravljajo Slovenci, postal izložbeno okno slovenske kulture in most do multikulturnosti v mestu, ki je

Zupančičeva dvojezična Abeceda - simbolni korak do multikulturnosti v Trstu

nekoč že bilo znano po odprtosti različnim kulturam in narodom.

Le simbolna vrnitev

Navedene prostore, skladno s prenosom lastnika - deželne uprave - upravlja Narodna in študijska knjižnica. Njen ravnatelj Milan Pahor je za naš časopis povedal: "Devetnajsti člen zaščitnega zakona za

Slovence v Italiji iz leta 2001 eksplicitno navaja, da se nekdanji Narodni dom v Trstu prenese na deželo Furlanijo-Julijsko krajino, da bi ga lahko kulturne in znanstvene institucije slovenskega jezika - začeni z Narodno in študijsko knjižnico - in italijanskega jezika uporabljale brezplačno." Besedilo istega zakona tudi pravi, da bo, v kolikor ne pride do dogovora v obdobju petih

let po sprejetju zakona, to vprašanje urejeno v šestih mesecih z odlokom predsednika ministrskega sveta. "Dejstvo je, da je ta, za nas Slovence tako pomembna stavba, ki so jo julija 1920 požgali fašisti in italijanski nacionalisti, skladno z zakonom 'vrnjena' Slovincem le simbolno, saj upravljamo le nekaj prostorov v pritličju. Vse ostale prostore ima še vedno v uporabi Fakulteta

za moderne jezike Univerze v Trstu, ki pa bi se ob dobri volji zlasti mestnih oblasti lahko hitro preselila tudi kam drugam. Očitno pa še niso dozoreli časi, da bi bilo to že dovoljeno in celo realizirano."

Glede na smelo zastavljeno program in odločitev o predstavljanju že uveljavljenih umetnikov, kot je tudi Zupančič, čigar abecedna dela bodo na ogled do 10.

Blaž Zupančič je bil rojen leta 1957 v Münchnu. Od leta deluje 1988 deluje kot samostojni fotograf. Ob številnih razstavah doma in prek meje - *Abeceda* je bila med drugim predstavljena že v Pliberku, Bruslju in Ljubljani -, je v zadnjih letih prejel tudi več nagrad. V Ljubljani vodi atelje-galerijo Mikado.

marca, pa tržaški Narodni dom v centru Trsta očitno spet napolnjujejo (tudi) avtohtona slovenska beseda in podobe, ob katerih so bogatejši tudi Tržačani drugih narodnosti.

BOGDAN MACAROL